

УДК 378.126

Лариса Данильчук

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ “КОМПЕТЕНТНІСТЬ”

Наростання кризових явищ у світі загалом та Україні зокрема загострило проблему відриву теоретичних знань від практичних умінь і навичок, унаслідок чого більшість людей були навченими, але не готовими до вирішення життєвих і професійних проблем. За таких обставин компетентність особи є нагальною потребою, що зумовлює її соціальну взаємодію з оточуючим середовищем.

Українськими вченими дослідження ведуться у різних напрямках, що відображено у роботах О. Локшиної, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, О. Савченко, С. Трубачевої, Г. Фрейман. Однак наш науковий пошук засвідчив, що у низці публікацій наявне ототожнення та взаємозаміна понять “компетентність” і “компетенція”. За таких обставин метою нашої статті є визначення категоріальних ознак і змісту поняття “компетентність”.

Поняття “компетентність” введено у науковий обіг понад чверть століття тому. З’ясуємо сутність зазначеної дефініції.

“Компетентність – поінформованість, обізнаність, авторитетність. Компетентний – який має достатні знання в якій-небудь галузі; який із чим-небудь добре обізнаний; тямущий” [2]. Компетентність у перекладі з латинської (“competentia”) означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід. Компетентність також визначається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається зі знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

Відомо, що ще у 1997 р. група експертів із галузей освіти, бізнесу, праці, здоров’я, права, а також представники урядових і неурядових організацій започаткували розробку програми “Визначення та вибір компетентностей: теоретичні та концептуальні засади” зі скороченою назвою “DESECO” [21]. За міркуваннями експертів “DESECO”, компетентність – це здатність успішно адаптуватися до вимог соціуму, які постійно змінюються; бути конкурентоспроможним на ринку праці; вміти вибудовувати на демократичних засадах взаємини з людьми у мультикультурному середовищі; вміти користуватися інформативною та правовою інформацією для орієнтації в діяльності різних соціальних інституцій у соціально-економічному та політичному оточенні, а в разі необхідності – захищати свої громадянські права [22].

В “Енциклопедії для фахівців соціальної сфери” зазначено: “Компетентність – а) поглиблене знання; б) стан адекватного виконання завдання; в) здатність до актуального виконання діяльності тощо. У вітчизняній літературі компетентність визначена як: певний психічний стан, що дозволяє діяти самостійно та відповідально; здатність і вміння виконувати певні трудові функції; наявність спеціальної освіти, широкої загальної та спеціальної ерудиції, постійне підвищення своєї професійної підготовки; професійна готовність і здатність суб’єкта праці до виконання завдань і обов’язків повсякденної діяльності; потенційна готовність розв’язувати завдання “зі знанням справи” [5, с. 57].

Низка тлумачень дефініції “компетентність” представлена у роботах вітчизняних учених: взаємозв’язок між навичками, уміннями, ситуативною діяльністю та особистістю (Ж. Перре, І. Тараненко та ін.) [17, с. 38]; діяльнісна характеристика, тобто міра включеності людини в діяльність, що передбачає ціннісне ставлення до останньої (Л. Карпова) [8, с. 42]; соціальні навички; загальна культура (О. Овчарук) [9, с. 91].

За міркуваннями О. Гури, поняття “компетентність” за своїм визначенням охоплює такі психологічні явища, як здібність, здатність, спроможність, якість особистості, що мають потенційний характер, тобто виявляються, актуалізуються під впливом певних чинників внутрішнього та зовнішнього середовища і зумовлюють успішність життєдіяльності людини в усіх її проявах [3, с. 12].

За даними М. Чошнова, компетентність синтезує смислові значення традиційної тріади: “знання”, “вміння” і “навички”, отже, її правомірно визначати як поглиблене знання предмета або володіння вміннями [19, с. 21]. В. Шепель у визначення компетентності включає знання, уміння, досвід, теоретико-прикладну готовність [20].

Науковці Л. Васильченко, І. Гришина розглядають компетентність як рівень освіченості особистості, що характеризується володінням засобами пізнавальної або практичної діяльності на базі певних теоретичних знань [1, с. 10]. Російський вчений В. де Ландшеєр під компетентністю розуміє поглиблені знання, здатність до адекватного виконання завдань або діяльності, тобто компетентність – це володіння особистістю відповідною компетенцією, що включає її власне ставлення до предмета своєї діяльності [10, с. 37].

Часто компетенцію визначають як знання й уміння в певних галузях науки, культури, техніки; а компетентність – як реальну демонстрацію цих знань і відповідних умінь у конкретній діяльності. Вітчизняна вчена І. Родигіна зазначає, що поняття “компетенція” традиційно вживається у

значенні “коло повноважень”, “компетентність” же пов’язується з обізнаністю, авторитетністю, кваліфікованістю [16, с. 86]. Російські науковці І. Перестороніна, В. Софронова також звертають увагу на схожість і вказують на відмінність понять: компетентність – здатність до діяльності, а компетенція – коло повноважень певної особи [14, с. 177-181]. Учений В. Местечкін зазначає, що компетентність – це поняття глибше і змістовніше, ніж компетенція, і повинно підкреслювати рівень кваліфікації у певній професійній діяльності [13, с. 5].

Отже, в науковій літературі існує певне розмежування категорій “компетентність” і “компетенція”. Тому в педагогічному сенсі доречно користуватися саме терміном “компетентність”.

Поняття “компетентність” знаходиться нині в епіцентрі світової думки, тому що воно розкриває якісно нові перспективи розуміння життєвих результатів діяльності особистості. За міркуваннями І. Тараненко, в основі концепції компетентності лежить ідея виховання компетентної людини і працівника, який не лише має необхідні знання, професіоналізм, але й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи ці знання, і бере на себе відповідальність за певну діяльність [17, с. 37-40].

Українські вчені Л. Лісіна Л. та О. Барліт зазначають, що значного поширення у світовому освітньому просторі набули ідеї американського педагога Е. Шорта, який обґрунтовує чотири загальні концепції компетентності. Згідно з *першою* концепцією, термін “компетентність” тлумачиться як поведінка або дія, тому розуміння компетентності в її межах пов’язується з набуттям людиною вмінь і навичок для певної діяльності, що не має творчого характеру. У *другій* концепції вчений розглядає компетентність як володіння знаннями, вміннями та навичками. При цьому людина в кожній своїй професійній дії свідомо робить вибір, досконало володіючи своєю діяльністю. Людина користується різноманітністю своїх знань і навичок, щоб визначити, яку саме діяльність здійснювати і як вона має відбуватися. За *третьою* концепцією, компетентність є ступенем або рівнем здібностей, що офіційно вважається достатнім. За таким тлумаченням оцінка компетентності повинна даватися відповідно до певних державних стандартів чи критеріїв якості. Компетентність повинна відповідати рівню, прийнятому в професійній галузі або у сфері діяльності. У *четвертій концепції* компетентність визначається як властивість або спосіб буття людини. Отже, на думку Е. Шорта, для здійснення аналізу сутності тієї або іншої компетентності необхідним є визначення концепції, в межах якої цей аналіз і буде відбуватися [11, с. 15].

Упродовж останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу, серед яких Австрія, Велика Британія, Канада, Нова Зеландія, Німеччина, Франція, деякі країни Східної Європи (Угорщина, Румунія, Молдова, Литва, Латвія та ін.), розпочали ґрунтовну дискусію, яка й досі триває на міжнародному рівні, навколо того, як дати людині належні знання, вміння та компетентності для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається. За таких обставин, на нашу думку, доречним буде застосування компетентнісного підходу.

Під поняттям “компетентнісний підхід” розуміється спрямованість на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися у процесі навчання і містить знання, вміння, ставлення, досвід діяльності та поведінкові моделі особистості [9, с. 64].

Основні концептуальні особливості ключових компетентностей визнають більшість учених. До них відносять: ключові компетентності – поняття ключових компетентностей, що відображають реалії професійного та соціального життя; ключові компетентності, пов’язані з усіма сферами життєдіяльності людини; від ключових компетентностей залежить не лише професійна діяльність людини, а й участь у політичному житті, громадських організаціях, сімейне життя; ключові компетентності, які відносять до розумової діяльності найвищого ступеня складності: розкривається рівень складності розумової діяльності; передбачається певна розумова автономність, що включає активний і рефлексивний підходи до життя [6].

За результатами діяльності робочої групи з питань запровадження компетентнісного підходу, створеної в рамках проекту ПРООН “Освітня політика й освіта “рівний – рівному” запропоновано такий перелік ключових компетентностей: навчальна; громадянська; загальнокультурна; компетентність з інформаційних і комунікаційних технологій; соціальна; підприємницька; здоров’язберігаюча [18, с. 12-21].

Бельгійські експерти визначають такі компетентності: соціальні (активна участь у житті суспільства, комунікативні вміння, уміння співпрацювати); здатність діяти і думати самостійно (опанування інформаційними технологіями, уміння розв’язувати проблеми, здатність до самокерування і саморегуляції, уміння критично мислити); мотиваційні компетентності (здатність до навчання і винахідництва);

ментальна рухливість (гнучкість і адаптованість); функціональні компетентності (лінгвістичні, технічні).

Німецькі педагоги визначили шість типів фундаментальних компетентностей: інтелектуальні знання (навчання впродовж усього життя); навчальна компетентність (уміння вчитися); методологічні компетентності (мовна компетентність), опанування інформаційними технологіями; соціальні компетентності (соціальне єднання, здатність розв'язувати конфлікти, робота в команді тощо); ціннісні орієнтації (соціальні, демократичні й індивідуальні цінності) [15].

В Україні Державний стандарт початкової загальної освіти визначає такі види компетентності: комунікативна, міжпредметна, предметна. Останню розділяють на математичну, природознавчу і соціальну.

Складові компетентності, за Дж. Равеном, є мотивованими здібностями і включають таке: тенденцію в більш ясному розумінні цінностей і установ щодо конкретної мети; тенденцію контролювати власну діяльність; включення емоцій у процес діяльності; готовність і здатність навчатися самостійно; пошук і використання зворотного зв'язку; упевненість у собі; самоконтроль; адаптивність як відсутність почуття безпорадності; схильність до міркувань про майбутнє: звичка до абстрагування; увага до проблем, пов'язаних із досягненням поставлених цілей; самостійність мислення, оригінальність; критичність мислення; готовність вирішувати складні питання; готовність працювати над суперечливим, що викликає неспокій; дослідження навколишнього середовища для виявлення його можливостей і ресурсів; готовність спиратися на суб'єктивні оцінки і йти на помірний ризик; відсутність фаталізму; готовність використовувати нові ідеї та інновації для досягнення мети; знання того, як використати інновації; впевненість у позитивному ставленні суспільства до інновацій; установка на взаємний вииграш і широта перспектив; використання ресурсів; наполегливість; довірливість [15].

Окрім того, до переліку складових компетентності особистості Дж. Равен включає: ставлення до правил як до показників бажаних правил поведінки; здатність приймати рішення; персональну відповідальність; здатність до спільної праці заради досягнення мети; здатність спонукати інших працювати заради досягнення поставленої мети; здатність вислуховувати інших людей і брати до уваги те, що вони говорять; прагнення до суб'єктивної оцінки особистісного потенціалу співробітників; готовність дозволяти іншим людям приймати самостійні рішення; здатність вирішувати конфлікти; здатність ефективно

працювати як підлеглий; терпимість до різних стилів життя оточуючих; розуміння плюралістичної політики; готовність займатися організаційним і суспільним плануванням.

Велика кількість видів компетентності ускладнює визначення змісту цього поняття, розширює обсяг компонентів, що входять до нього, і, відповідно, робить неможливою розробку діагностичних критеріїв та процедур. Отже, постає необхідність пошуку тих основ, завдяки яким може бути здійснене диференціювання існуючих видів компетентності особистості. За основу визначення груп видів компетентності нами, вслід за І. Зимньою, були прийняті сформульовані у вітчизняній психології положення про те, що людина є суб'єктом спілкування, пізнання та праці (Б. Ананьєв), що людина виявляється в системі ставлень до суспільства, до інших людей, до себе, до діяльності (В. М'ясищев), що компетентність людини має вектор акмеологічного розвитку (Н. Кузьміна, А. Деркач).

Розкриваючи поняття в соціально-педагогічному контексті, І. Зязюн вважає, що “компетентність як екзистенціональна властивість людини є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти” [7, с. 11]. “Компетентність, як властивість індивіда, існує в різних формах – як високий рівень умілості, як спосіб особистісної самореалізації (звичка, спосіб життєдіяльності, захоплення); як деякий підсумок саморозвитку індивіда, форма вияву здібностей та ін.” [7, с. 17].

Основним результатом соціалізації особистості є формування соціально компетентної людини відповідно до мети, ідей, ідеалів суспільства (“компетентність” у цьому контексті розуміється Е. Гусинським як здатність людини успішно взаємодіяти як із фізичним, так і з соціальним оточенням) [4, с. 20-31]. Тому і світогляд особистості розглядається Н. Менчинською як соціально-культурологічна компетентність, що дозволяє особистості орієнтуватися в різноманітних ситуаціях, приймати правильні рішення та досягати поставлених цілей. Соціокультурологічний підхід виділяє комунікативну, перцептивну (когнітивну) компетентності, знання у сфері взаємодії, поведінки тощо [12].

Вищезазначене дає підстави виділити три групи компетентностей: компетентності, що стосуються самого себе як особистості, як суб'єкта життєдіяльності та самопізнання; компетентності, що стосуються взаємодії людини з іншими людьми; компетентності, що стосуються діяльності людини і визначаються у всіх її типах і формах.

Резюмуючи, компетентність визначаємо як ступінь зрілості людини, яка передбачає певний рівень психічного розвитку особистості

(навченість і вихованість) та дає змогу індивіду успішно функціонувати в суспільстві, взаємодіючи з соціальним оточенням.

Посилання:

1. Васильченко Л. В. Професійна компетентність керівника школи / Л. В. Васильченко, І. В. Гришина. — Х. : Вид. група “Основа”, 2006. — 208 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. : Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. — 1728 с.
3. Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект : монографія. — Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2006. — 332 с.
4. Гусинский Э. Н. Этапы обретения компетентности / Э. Н. Гусинский, Ю. И. Турчанинова // Развитие и оценка компетентности : тез. докл. конф. / под ред. В. И. Белопольского, И. Н. Трофимовой. — М. : Ин-т психологии РАН, 1996. — С. 29—31.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. — 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. — Київ ; Сімферополь : Універсум, 2013. — 536 с.
6. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики : [наук.-метод. посібн.] / за ред. І. Г. Єрмакова. — Запоріжжя : “Центріон”, 2005. — 290 с.
7. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : [монографія] / І. А. Зязюн. — Київ ; Черкаси : [б. в.], 2008. — 608 с.
8. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи : дис... канд. пед. наук: 13.00.04. — Х. : Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, 2003. — 295 с.
9. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / За заг. ред. О. В. Овчарук. — К. : “К.І.С.”, 2004. — 112 с.
10. Ландшеер В. Концепція “минимальной компетентности” / В. Ландшеер // Перспективы: вопросы образования. — 1998. — № 1. — С. 36—38.
11. Лісіна Л. О. Формування професійної компетентності вчителя : навчально-методичний посібник / Л. О. Лісіна, О. О. Барліт. — Запоріжжя : Лана-Друк, 2006. — 212 с.
12. Менчинская Н. А. Проблемы учения и умственного развития школьника : Избр. психол. труды / Н. А. Менчинская. — М. : Педагогика, 1989. — 219 с.
13. Местечкин В. И. Сущность профессионального образования в организационно-образовательном менеджменте: профессионально-деятельностный подход : в помощь преподавателю / В. И. Местечкин ; Юж.-Урал. науч.-образоват. центр РАО. — Челябинск, 2002. — 26 с.
14. Пересторонина И. Л. Особенности формирования профессиональной компетентности будущего учителя при изучении второго иностранного языка // Научное исследование и российское образование: идеи и ценности 21 века : материалы 6-й междисциплинарной научно-практической конференции аспирантов и соискателей, 3–4 апреля 2003 года / Сост. Н. В. Фанькина. — М. : АПК и ПРО, 2003. — С. 177—181.
15. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация : Пер. с англ. — М. : “Когито-центр”, 2002. — 256 с.
16. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання / І. В. Родигіна. — Х. : Вид. група “Основа”, 2005. — 96 с.
17. Тараненко І. Розвиток життєвої компетентності та соціальної інтеграції: досвід Європейських країн / І. Тараненко // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : науково-методичний збірник / Ред. кол. Н. Софій (голова), І. Єрмаков

(керівник авторського колективу і науковий редактор) та ін. — К. : “Контекст”, 2000. — С. 37—40.

18. Хуторской А. К. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. К. Хуторской // Народное образование. — 2003. — № 2. — С. 12—21.
19. Чошанов М. А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения : метод. пособие / М. А. Чошанов. — М. : Народное образование, 1996. — 201 с.
20. Шепель В. М. Человековедческая компетентность менеджера / В. М. Шепель. — М. : Народное образование, 1999. — 435 с.
21. Definition and Selection of Competencies: Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO) / Laura H. Salganik, Dominique S. Rychen, Urs Moser, John W. Konstant. Projects on Competencies in the OECD Context : Analysis of Theoretical and Conceptual Foundations, SFSO, OECD, ESSI, Neuchatel, 1997.
22. Rychen Dominique S. Key Competencies for a Successful Life and Well-Funktional Society. — Germany : Hogrefeand Huber Publishes, 2003. — P. 4—5.

References (transliterated and translated):

1. Vasylychenko L. Profesiyna kompetentnist kerivnyka shkoly (Professional competence of a head of the school). Kharkiv, 2006. 2008 p.
2. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy (z dod. i dopov.) (Great explanatory dictionary of modern Ukrainian). Kyiv, 2005. 1728 p.
3. Hura O. Psykholoho-pedahohichna kompetentnist vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu: teoretyko-metodolohichnyy aspekt : monohrafiya (Psychological and pedagogical competence of a teacher of higher education institution: theoretical and methodological aspect : monograph). Zaporizhyya, 2006. 332 p.
4. Gusinskiy E., Turchaninova I. Etapy obreteniya kompetentnosti (Stages of gaining competence). Moscow, 1996. P. 29-31.
5. Entsyklopediya dlya fakhivtsiv sotsialnoyi sfery (Encyclopaedia for social service professionals). Issue 2, Kyiv ; Simpheropol, 2013. 536 p.
6. Zhytyeva kompetentnist osobystosti: vid teorii do praktyky : nauk.-metod. posibn. (Life competence of an individual: from theory to practice : textbook). Zaporizhyya, 2005. 290 p.
7. Zyazyun I. Filosofiya pedahohichnoyi diyi : monohrafiya (Philosophy of the pedagogical action : monograph). Kyiv ; Cherkasy, 2008. 608 p.
8. Karpova L. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti vchytelya zahalnoosvitniyoi shkoly : dys... kand. ped. nauk (Formation of professional competence of secondary schools teachers : candidate's dissertation). Kharkiv, 2003. 295 p.
9. Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayinski perspektyvy: biblioteka z osvitnoyi polityky (Competence approach in modern education: international experience and Ukrainian prospects: Library of Educational Policy). Kyiv, 2004. 112 p.
10. Landsheyer V. Kontsepsiya “minimalnoy kompetentnosti” (The concept of “minimum competence”) // Perspectives: educational issues. 1998, № 1. P. 36-38.
11. Lisina L., Barlit O. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti vchytelya : navchalno-metodychnyy posibnyk (Formation of professional competence of a teacher : textbook). Zaporizhyya, 2006. 212 p.
12. Menchinskaya N. Problemy ucheniya i umstvennogo razvitiya shkolnika : Izbr. psikh. trudy (Problems of teaching and mental development of a pupil). Moscow, 1989. 219 p.
13. Mestechkin V. Sushchnost professionalnogo obrazovaniya v organizatsionno-obrazovatelnom menezhmente: professionalno-deyatelnostnyy pokhod : v pomoshch prepodavatelyu (The

essence of professional education in organizational and educational management: professional-activity approach: helping the teacher). Cheliabinsk, 2002. 26 p.

14. *Perestoronina I.* Osobennosti formirovaniya professionalnoy kompetentnosti budushchego uchitelya pri izuchenii vtorogo inostrannogo yazyka (Features of formation of future teacher's professional competence in the study of a second foreign language) // Scientific research and education in Russia: the ideas and values of the 21st century : Proceedings of the 6th interdisciplinary scientific conference of post-graduate students, 3-4 April 2003. Moscow, 2003. P. 177-181.
15. *Raven Dzh.* Kompetentnost v sovremennom obshchestve: vyyavleniye, razvitiye i realizatsiya (Competence in modern society: identification, development and implementation). Moscow, 2002. 256 p.
16. *Rodyhina I.* Kompetentnisno oriyentovannyu pidkhid do navchannya (Competence based approach to training). Kharkiv, 2005. 96 p.
17. *Taranenko I.* Rozvytok zhyttyevoyi kompetentnosti ta sotsialnoyi intehratsiyi: dosvid Yevropeyskykh krayin (Development of life competence and social integration: the experience of European countries) // Steps to competence and integration into society: research and methodological collection of studies. Kyiv, 2000. P. 37-40.
18. *Khutorskoy A.* Klyuchevyye kompetentsii kak komponent lichnostno-oriyentirovannoy paradigmy obrazovaniya (Core competencies as a component of personally oriented educational paradigm) // Education. 2003, № 2. P. 12-21.
19. *Choshanov M.* Gibkaya tekhnologiya problemno-modulnogo obucheniya : metod. posobiye (Flexible technology of problem-modular training : textbook). Moscow, 1996. 201 p.
20. *Shepel V.* Chelovekovedcheskaya kompetentnost menedzhera (Anthropological competence of a manager). Moscow, 1999. 435 p.
21. Definition and Selection of Competencies: Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO) / *Laura H. Salganik, Dominique S. Rychen, Urs. Moser, John W. Konstant.* Projects on Competencies in the OECD Context : Analysis of Theoretical and Conceptual Foundations, SFSO, OECD, ESSI, Neuchatel, 1997.
22. *Rychen Dominique S.* Key Competencies for a Successful Life and Well-Funktional Society. — Germany : Hogrefeand Huber Publishes, 2003. — P. 4—5.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2013

Л. Данильчук

К вопросу исследования понятия “компетентность”

В статье предпринята попытка исследовать категориальные признаки и содержание понятия “компетентность”. Автором проанализированы толкования дефиниции “компетентность”, представленные в работах отечественных и зарубежных ученых. Определено, что в научной литературе существует определенное разграничение категорий “компетентность” и “компетенция”. Определены четыре общие концепции компетентности. Автор определяет компетентность как степень зрелости человека, предполагающий определенный уровень психического развития личности (обученность и воспитанность) и позволяющий индивиду успешно функционировать в обществе, взаимодействуя с социальным окружением. Обосновано применение компетентностного подхода в процессе научного поиска. Проанализированы концептуальные особенности ключевых компетентностей. Исследованы составляющие компетентности личности. На основе проведенного анализа выделены три группы компетентностей личности: 1) компетентности, касающиеся самого себя как личности, как субъекта жизнедеятельности и самопознания; 2) компетентности, касающиеся взаи-

модействия человека с другими людьми; 3) компетентности, касающиеся деятельности человека и определяющиеся во всех ее типах и формах.

Ключевые слова: компетентность, компетенция, компетентности личности, компетентностный подход.

L. Danylchuk

On the Question of Studying the Notion of “Competency”

The article is an attempt to study categorical attributes and the meaning of the notion of “competency”. The author analyzes interpretations of the definition of “competency” presented in the works of native and foreign scientists. It is found out definite distinction between categories of “competency” and “competence” in scientific literature. The author outlines four general concepts of a competency. She defines competence as the degree of human maturity, assuming a certain level of mental development of a personality (training and manners), allowing the individual to function successfully in society interacting with the social environment. The article substantiates the application of the competence-based approach in the process of scientific research. The author analyzes conceptual features of competencies of a personality. Basing on the analysis the author identifies three groups of competencies of individual: 1) competencies regarding oneself as a person, as a subject of life and self-knowledge; 2) competencies concerning the interaction with other people; 3) competencies concerning human activity and determining in all its types and forms.

Key words: competency, competence, personal competencies, competence approach.

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник Л. А. Руденко